

Párizs 1946–1947 – Egy békediktátum ügymenete

A békekonferencia előzményei

A második világháború európai harcai az 1945. május 9-i német kapitulációval tulajdonképpen befejeződtek. De ezzel még korántsem rendeződött megnyugtatóan az európai politikai helyzet. Szembetűnő, hogy a győztes nagyhatalmak, a Szovjetunió, az Egyesült Államok és Nagy-Britannia, nem rendelkeztek közös békerendezési tervvel. Németország legyőzése után előjöttek az érdeellentétek, ami végül is a szövetség felbomlásához vezetett. Három különböző elképzelést kellett közös nevezőre hozni. Sztálin szerint: „*Versailles-ban a Szövetségesek nem voltak megfelelően felkészülve és nem ismételhetjük meg ezt a hibát még egyszer.*”¹ Az angolszász nagyhatalmak is „igazságos” és „tartós” békét hirdettek, amely valamennyi hadviselő fél érdekeit szem előtt tartja. Ez különösen az USA-nak és Nagy-Britanniának volt fontos, mivel a Szovjetunió Ukrajnának és Belorussziának, tehát két tagköztársaságának, önálló tárgyalási pozíciót biztosított, mondván, ezen országok különösen sokat szenvedtek a fasiszta megszállás alatt. Ebből kifolyólag, Jugoszlávia és Csehszlovákia várható támogatásával, Sztálinék jelentős lépéselőnyben voltak.

A békeegyezmény megkötése felé vezető hosszú folyamat első lépését az 1945. július 17-e és augusztus 2-a között lezajlott Potsdami Értekezlet jelentette. A győztes nagyhatalmak itt határozták el a Külügyminiszterek Tanácsának létrehozását, amely majd döntést hoz a békeegyezmények tekintetében. Az alapító okirat meghatározta a békeszerződésekben részt vevő országokat. Tehát a tanács: „*azoknak az államoknak a képviselőiből áll majd, amelyek az adott feladat esetében érintett ellenséges államnak diktált kapituláció rendelkezését aláírták.*” Magyarország tekintetében ez azt jelentette, hogy a békeszerződés-tervezetet a Szovjetunió, az Egyesült Államok és Nagy-Britannia külügyminiszterei állították össze, amelynek tárgyalási alap-

ját, szovjet javaslatra, a fegyverszüneti egyezmény szövege képezte.²

A Külügyminiszterek Tanácsa munkájában végül is a három nagy mellett Franciaország és Kína külügyminisztere is részt vett. Ez utóbbi ellen Molotov tiltakozását fejezte ki. Az első ülészakra Londonban került sor, 1945. szeptember 1. és október 2. között. Magyarország tekintetében végül is a szovjet javaslat került elfogadásra. A második, december 15. és 27. között Moszkvában megtartott ülészakon elfogadták a 4-3-2 elvet, tehát Magyarország sorsát a három nagyhatalom fogja eldönteni.³ Itt született döntés arról is, hogy a békekonferencia lebonyolításával Franciaországot bízzák meg. A békeelőkészítés következő állomása a Külügyminiszter-helyettesek moszkvai értekezése volt, 1946. január 18. és április 20. között. Ezt követően került sor a Külügyminiszterek Tanácsa április 25. és május 16. között Párizsban lebonyolított harmadik ülészakára. A magyar békeszerződés vitája április 25. és május 16. között folyt. A későbbi békeegyezmény vitás kérdései többségükben már ekkor eldőlték. Magát a békekonferenciát, közvetlenül a tanács második párizsi ülészaka előzte meg, amit június 15. és július 12. között tartottak meg. Az ülések száma és a tárgyalások elhúzódása jól tükrözik, hogy a győztesek milyen nehezen jutottak közös nevezőre. Különösen kényes kérdések alakultak ki az olasz békeegyezmény körül, de a magyar is számos vitás kérdést vetett fel.

A Párizsi békeértekezlet, 1946. VII. 29.- X. 15.

Eredetileg a békekonferenciának még az év május elsején meg kellett volna nyílnia. Végül július 29-én a párizsi Luxemburg palotában 21 győztes állam küldöttsége gyűlt össze. A nagyhatalmak és az európai országok mellett olyan államok is részt

¹ Fülöp Mihály: *A befejezetlen béke*. 6. p.

² U.o. 16. p.

³ Fülöp Mihály: *Befejezetlen béke*. 65. p.

vettek az öreg kontinens elkövetkező sorsának meghatározásában, mint Kanada, India, Ausztrália, Új-Zéland, Etiópia, Kína vagy a Dél-Afrikai Unió. Vontatottan indult meg a munka, két hétig csak ügyrendi kérdésekben folytak a tárgyalások. Végül felállították a bizottságokat. A katonai ügyeket egy, a gazdaságiakat kettő, a területpolitikaiakat pedig öt tárgyalta. A tervezetek minden cikkelyét szavazásra bocsátották, sőt előfordult, hogy egyes mondatokkal is hasonlóan jártak el.⁴ A konferencia hivatalos nyelve az orosz, az angol és természetesen a francia volt. Arról már korábban megegyezés született, hogy a konferencia a békeszerződések tekintetében nem rendelkezik döntési jogkörrel, csupán csak ajánlásokkal fordulhat a konferenciával párhuzamosan ülésező Külügyminiszterek Tanácsához.⁵

Ugyancsak korábban született megegyezés arról, hogy a békeszerződéseket első körben a célirányos bizottságokban fogják megvitatni, ezt követően terjesztik be a békekonzferencia teljes ülése elé. A szövegek kialakításakor nem vették figyelembe a legyőzött országok érveléseit.⁶

A magyar vezetés jól tudta, hogy nem sok jót várhat ettől a konferenciától. Molotov már korábban olyan kijelentést tett, hogy a május 28-án Párizsban kijelölt határokat gyakorlatilag végérvényesnek lehet tekinteni.⁷ A Nagy Ferenc vezette küldöttség június 12-25 között lezajlott washingtoni, londoni és párizsi tárgyalásai megmutatták, hogy Magyarország a nyugati hatalmaktól sem várhat támogatást, de még megértést sem. Szembetűnővé vált az ország külpolitikai elszigetelődése.⁸

A békekonzferenciára kiutazó magyar küldöttséget Gyöngyösi János külügyminiszter vezette. A delegáció létszáma ingadozott, mert néhányan, mint Kertész István, a küldöttség főtitkára és Auer Pál párizsi magyar követ, már korábban Franciaországba érkeztek. De olyanok is voltak, akik csak később, bizonyos témák szakértőiként csatlakoztak a küldöttséghez. Később utazott Párizsba Gerő Ernő közlekedésügyi miniszter, a delegáció helyettes vezetője is. Augusztus 22-től a konferencia végéig,

kormányfelkérésre, tanácsadóként Károlyi Mihály is bekapcsolódott a munkába. A delegáció további fontosabb tagjai: Sebestyén Pál, a külügyminiszter adminisztratív helyettese, Faragó László, a Pénzügyi Központ igazgatója, Szegedy-Maszák Aladár washingtoni, Szekfű Gyula moszkvai és Bede István londoni követ stb. A már említett Kertész Istvánnak, mint a francia kormány mellé akkreditált diplomatának, lényegesen nagyobb mozgástere volt.⁹ Fontos szerepet játszott a Boldizsár Iván vezette kilencfős újságírói csapat. A bizottsági ülésekre nem hívták meg a vesztes államok képviselőit, jól példázza ezt a finnek esete is, akik még a karzaton sem foglalhattak helyett. Ellenben, a vesztes államok újságírói a zárt ülések kivételével bárhová bemehettek. Így váltak országuk delegációjának hírszerzőivé. Gyöngyösiék is nemegyszer a magyar sajtósok révén értesültek fontos információkról.¹⁰

A békekonzferencia rendezői minden tekintetben igyekeztek gátolni a vesztes államok küldöttségeinek munkáját. A Champs-Élysées-n lévő Claridge hotelben elszállásolt magyaroknak nem voltak íróasztalaik, az iratokat az ágyakon rakosgatták.¹¹ A konferencia titkársága csak augusztus 13-án értesítette a magyar küldöttséget, hogy másnap délután hallgatják meg az álláspontjukat. Gyöngyösi János másnapi beszédét éjszaka írták meg és Aurelien Sauvageot, az Eötvös Collegium egykori lektora fordította franciára, amit a külügyminiszter szóról szóra megtanult.¹² Beszédében kitért a magyar kisebbség sanyarú helyzetére Csehszlovákiában és Romániában. A magyar-román kérdés tekintetében ismertette a kisebb, 5-6 000 négyzetkilométeres hátramosztó javaslatot. A 200 000 felvidéki magyar egyoldalú kitelepítésével kapcsolatos csehszlovák indítvánnyal kapcsolatban a következőket mondta: *"Bármilyen súlyos is legyen a helyzetünk, lehetetlen megtagadni a legyőzöttől azt a jogot, hogy ezt a követelést az erkölccsel és az emberiséggel ellentétesnek ne vallja. De ha akadna is magyar kormány, amely külső kényszer folytán e döntést elfogadná, önmaga és a magyar demokrácia sírját ásná meg vele. A föld és a nép, amely azt évszázadokon keresztül megművelte és az emberi civilizációba be-*

⁴ Romsics Ignác: Az 1947-es párizsi békeszerződés. 189. p.

⁵ Balogh Sándor: A népi demokratikus Magyarország külpolitikája 1945-1947. 220. p.

⁶ U.o. 223. p.

⁷ Balogh Sándor: Magyarország külpolitikája 1945-1950. második bővített kiadás. 182. p.

⁸ Balogh-Gergely-Izsák-Jakob-Pritz-Romsics: Magyarország a XX. században. 298. p.

⁹ Romsics Ignác: Az 1947-es párizsi békeszerződés. 190. p.

¹⁰ U.o. 191. p. ill. Kertész István: Magyar békeillúziók 1945-1947. 316. p.

¹¹ Romsics Ignác: A párizsi békeszerződés. In.: Rubicon, 2007. 1-2 (tematikusszám)

¹² U.o. 199. p.

kapcsolta, elválaszthatatlanul összetartozik. Ezt a kapcsolatot erőszakkal megbontani csak az emberi élet alaptörvényeinek megsértésével lehet.”¹³

A kulisszák mögötti erőfeszítések

Auer Pál még a Külügyminiszterek Tanácsa május 7-i döntését megelőzően találkozót kért Molotovtól, de az elutasította. Auer és a május óta Párizsban tartózkodó Kertész István mind a 21 győztes állam képviselőjét felkereste, ismertette velük a magyar álláspontot. Később, már a konferencia alatt ugyanezt megismételték a követekkel is. Kertész még a politikai fődelegátusi tisztséget is visszautasította, hogy megmaradhasson a nagyobb mozgástere. A tárgyalásokra legtöbbször Auer magánlakásán került sor.¹⁴

Kertész, Auer és Szegedy-Maszák Aladár döntően nyugati kapcsolatokkal rendelkeztek, ezért többnyire angolszász vagy francia diplomatákkal folytattak tárgyalásokat. A magyar delegációban szovjet kapcsolatai csupán Gerő Ernőnek voltak. Sőt, szovjet, jugoszláv és cseh elvtársaival könnyebben szót értett, mint a saját küldöttségének tagjaival. Ezek a tárgyalások végül is nem hoztak kézzel fogható eredményt, érdemben nem segítették a magyar ügy előbbre mozdítását. Bizakodásra csak Bedell-Smith moszkvai amerikai nagykövet ígérete adhatott indokot. De ez is csak ígéret maradt.¹⁵

Kertész javaslatára szeptember elején Nagy Ferenc miniszterelnök is Párizsba érkezett. Károlyi Mihály közvetítésével tárgyalt Visinszkij szovjet külügyminiszter-helyettessel, Smuts dél-afrikai miniszterelnökkel, Jan Masaryk csehszlovák külügyminiszterrel. Ezek a tárgyalások sem hozták meg a várt eredményt.¹⁶ „Minden el van itt döntve”- közölte Boldizsár Iván újságíróval, majd csalódottan hazautazott. Gerő, kapcsolatait kihasználva kelet felé próbált puhatolózni. Többek között megbeszéléseket folytatott Manuilszkijjal, az ukrán és Edvard Kardeljvel, a jugoszláv küldöttség vezetőjével is.¹⁷ Az ő tárgyalásai sem vezettek kézzel fogható ered-

ményhez, talán csak a jugoszlávokkal sikerült jobb viszonyt kialakítani.

A területi és politikai bizottságok munkája

Öt területi és politikai bizottságot állítottak fel. Ezek közül a magyar mellett a Romániával foglalkozóban is felvetődtek Magyarországgal kapcsolatos kérdések. A magyar bizottság augusztus 17-én alakult meg, aminek Siniša Stanković, a szerb nemzetgyűlés elnöke lett az irányítója. De tagja volt többek között Vladimir Clementis csehszlovák külügyminiszter-helyettes, Walter Bedell-Smith tábornok, moszkvai amerikai követ és Fedor T. Guszev londoni szovjet követ. A bizottság október 20-ig húsz ülést tartott és tizenkilenc módosító indítványt tárgyalt, továbbá a csehszlovák–magyar kérdés tekintetében albizottság felállítására is sor került.¹⁸

Augusztus 20-án Gyöngyösi János a csehszlovák, a jugoszláv és a román javaslat mellett írásbeli észrevételt nyújthatott be. Erről a tényről csak egy nappal a határidő lejárta előtt kapott értesítést. Ilyen események többször előfordultak, Kertész István így emlékszik vissza: *”Sokszor előfordult, hogy a jegyzékek határidejére vonatkozó információkat vagy a konferenciaülésekre szóló meghívásokat az utolsó pillanatban kaptuk meg.”*¹⁹ A tanácskozás alatt a konferencia titkárságán keresztül, a magyar delegáció tizenöt békeelőkészítő feljegyzést juttatott el minden résztvevő ország küldöttségéhez.²⁰

A konferencia ügyrendi menete kimondta, hogy csak akkor tárgyalnak egy javaslatot, ha azt az illető bizottság valamelyik tagja magáévá teszi, és tárgyalásra javasolja. Nos, a bizottság 28-i ülésén a tizenhárom tag közül senki sem támogatta a magyar javaslatot. Másnap a román politikai és területi bizottságban az ausztrál delegátus felvetette, hogy Erdély kérdésében meg kellene hallgatni a magyar felet is. Ezt Alekszandr Bogomolov párizsi szovjet követ a leghatározottabban ellenezte, végül az amerikai küldött, Harriman felvetésére elfogadták az ausztrál javaslatot. A szovjetek erre azt indítványozták, hogy ebben az esetben hallgassák meg Romániát is. Végül augusztus 31-én Auer Pál szólalt fel, szeptember 2-án pedig Tatarescu román külügyminiszter kapott szót. Felszólalásában arra

¹³ Gergely Jenő-Izsák Lajos: *A huszadik század története.* 272. p.

¹⁴ Békés Csaba: *Európából Európába.* 106. p.

¹⁵ U.o. 107. p.

¹⁶ U.o. 109. p.

¹⁷ U.o. 110. p.

¹⁸ Romsics Ignác: *Az 1947-es párizsi békeszerződés.* 205. p.

¹⁹ Kertész István *Magyar békeillúziók 1945-1947.* 318. p.

²⁰ U.o. 321. p.

hivatkozott: "Katonáink a világ és Erdély szabadságáért estek el. A román hadseregnek ugyanis azt ígérték, hogy Erdély az övék lesz."²¹ A román politikai szavai megmagyarázzák, hogy a Szovjetunió miért támogatta annyira a románokat. A magyarokat csak hitegette, holott már korábban el volt döntve, hogy egész Erdély Romániához kerül. Azzal is súlyosbították a helyzetet, hogy később elfogadták azt a román indítványt, hogy az ENSZ- tagállamok Észak-Erdélyben található javaiban esett károkért is Magyarország fizessen kártérítést.

31-én, a két bizottság közös ülésén Auer Pál a magyar indítvány részeként felvetette, hogy 4000 négyzetkilométer 500 000 fővel, aminek 67 %-a magyar nemzetiségű, határmódosítás keretében kerüljön vissza Magyarországhoz. A javaslat tartalmazta továbbá Székelyföld autonómiáját és a Romániában rekedt 1 200 000 magyar jogainak biztosítását.²² A javaslatot Tatarescu elutasította, Románia semmilyen kérdésben nem hajlott a kompromisszumra. Tatarescu úgy viselkedett, mintha állama nem a vesztesek, hanem a győztesek között szerepelne. Erre utal az a tény is, hogy Románia 500 millió amerikai dollár értékű kártérítést és tételszerűen felsorolt kulturális javakat követelt Magyarországtól.²³ Ezt már a nyugati hatalmak is alapatlannak ítélték meg és tárgyalás nélkül elvetették. A bizottság szeptember 5-i döntése Romániának kedvezett. Az elkeseredett hangulatban Magyarországon felvetődött a békedelegáció visszahívása is.²⁴ De végül, az ország további sorsa érdekében erre nem került sor.

Szeptember 10-én szólalt fel a bizottság előtt Clementis csehszlovák külügyminiszter-helyettes. Beszédében kitért az egyoldalú 200 000 fős kitelepítési transzferre, a pozsonyi-hídfő, azaz öt falu Csehszlovákiához csatolására, a magyar revizionizmus visszaszorítására. Még olyan javaslatot is felvetett, hogy a Szent Koronát tegyék az ENSZ-múzeumba. A bizottság tagjait félrevezetve azt állította, hogy magyar csapatok is részt vettek a szlovák partizánok elleni harcokban. Clementis szerint: „a kitelepítés egy régóta fennálló probléma végleg-

ges megoldását célozza, és több évszázados ellen-ségeskedést szüntetne meg.”²⁵ A szovjet, az ukrán és a jugoszláv bizottsági tag feltétlen támogatta az indítványt.²⁶

A magyar felet szeptember 18-án hallgatták meg. Szegedy-Maszák Aladár washingtoni követ cáfolta a csehszlovák adatokat, felvetette, hogy Magyarország minden további nélkül átvesz felvidéki magyarokat, a földdel együtt, de az egyoldalú kitelepítésbe semmiképpen nem egyezhet bele. Pope tábornok, a kanadai delegátus felajánlotta közvetítői szolgálatait, de a csehszlovákok nem voltak hajlandóak a tárgyalásra, mondván, egy győztes állam nem fog egyezkedni egy vesztesel.²⁷ Az, hogy az újra létrehozott Csehszlovákia hogyan keveredett a győztes államok közé, egy külön tanulmányt érdemelne.

A vitás kérdés elrendezésére végül albizottságot állítottak fel. Amerikai ellenkezés ellenére az albizottság elnökének Ukrajnát választották meg. E tény nem tette kérdésessé a végkifejletet. Szeptember 19-én a kanadai küldött három falu elcsatolását javasolta, felvetve egy esetleges területi kárpótlást a közös határ más szakaszán. Csehszlovákia ezt mereven elutasította. Az eset érdekessége, hogy az amerikai tiltakozás ellenére az albizottságba bekerült V. Hajdu csehszlovák diplomata is.²⁸ Ez már a békediktátorok következetlenségének netovábbja.

A kanadai kormány ellenezte az egyoldalú csehszlovák kitelepítést, de az angol és az amerikai vélemény is elutasító volt ebben a kérdésben. Kertész István szeptember 30-án ismertette a magyar álláspontot az albizottság előtt. Minden eszközzel azon volt, hogy megakadályozza az egyoldalú kitelepítést. Végül az albizottság október 2-án tette meg az indítványát. Az egyoldalú kitelepítést elvetették, a pozsonyi-hídfő tekintetében a követelt öt falu helyett hármat javasoltak elcsatolásra (Horvátjárfalut, Oroszvárt és Dunacsúcsot). Hasonlóan járt el a magyar politikai és területi bizottság is.²⁹ Ezzel a bizottság be is fejezte a munkáját és feloszlott. Érdekesség, hogy a tárgyalások során Kardelj, jugoszláv

²¹ Romsics Ignác: Az 1947-es párizsi békeszerződés. 206-208. p.

²² Balogh Sándor: A népi demokratikus Magyarország külpolitikája. 240. p.

²³ Balogh Sándor: Magyarország külpolitikája. 232. p.

²⁴ U.o. 241. p.

²⁵ Balogh Sándor: A népi demokratikus Magyarország külpolitikája 1945-1947. 245. p.

²⁶ Dr. Horváth Csaba: Magyarország 1944-től napjainkig. 43. p.

²⁷ Balogh Sándor: Magyarország külpolitikája 1945-1950. második bővített kiadás. 238. p.

²⁸ Balogh Sándor: A népi demokratikus Magyarország külpolitikája 1945-1947. 243. p.

²⁹ Balogh Sándor: A népi demokratikus Magyarország külpolitikája 1945-1947. 248. p.

részről, felvetett egy magyar-jugoszláv önkéntes lakosságcsereit. A létszámot 40 000 főben állapították meg. Született egy kölcsönös megállapodás is, de aztán a tervet elvetették.

A gazdasági és a katonai bizottság munkája

A magyar gazdasági kérdéseket a Balkán Gazdasági Bizottság tárgyalta, ide már meg sem hívták a vesztes országok képviselőit, így Magyarországot sem. Az október 3-án tartott ülésen az USA indítványozta a Magyarországra kivetett kártérítés mérséklését 300 millió USA dollárról 200 millióra. Az I. világháborút lezáró békék negatív tapasztalaira hivatkozott. Az angolok fel is vetették, hogy az amerikaiak előbbre tartják a magyar életszínvonalat, mint a szövetségesek jogos követeléseit.³⁰ De a javaslatot a szovjetek is elutasították, mondván, ha az USA valóban segíteni akarna Magyarországon, akkor visszaszolgáltatná a nyugati megszállási övezetben található magyar javakat.³¹ Természetesen erre már a demokrácia legharcosabb védelmezői is visszakoztak.

A Németországgal szembeni több száz millió USA dollár értékű magyar kártérítést a bizottság, 9:5 arányban leszavazta. Sőt, valami furcsa logika folytán ezt a Szovjetunió felé történő magyar adóssággá változtatta át. Elvetette a külföldre hurcolt magyar javak hazahozatalára szóló indítványt is. Nagy vita alakult ki az ENSZ-tagállamok Magyarországon elpusztult javainak kártérítése ügyében. A Szovjetunió 25%-os javaslatot tett, amíg Nagy-Britannia ragaszkodott a 100 %-hoz. Végül a francia javaslatot, azaz a 75%-os kárpótlást fogadta el a bizottság.³² Magyarország 300 millió USA dollár értékű jóvátétel megfizetésére lett kötelezve, ebből 200 milliót a Szovjetunió, 70 milliót Jugoszlávia és 30 milliót Csehszlovákia kapott.

A Katonai Bizottságnak volt a legrövidebb az ülészsaka. A vesztes államok kizárásával mindössze egy ülést tartott, ahol a magyar hadsereg létszámát 56 000 főben maximálták, a légierőnek csak 90 gépe lehetett, 5000 főnyi személyzettel. Fontos kérdés volt a hadifoglyok hazaszállítása,

amit az érintett országok hatáskörébe utaltak, de a hazaszállítás költségeit a vesztes államoknak kellett állniuk.³³

Összegzés

Október 12-én került sor a magyar békeszerződés-tervezet megszavazására. A 42 pontba foglalt békediktátum számos pontban volt súlyosabb a trianoninál. Ellentmondás a szövegben, hogy amíg az 1. cikk 4/b pontja kimondja, hogy a magyar-csehszlovák határ visszaállítatik az 1938. január 1-i állapotba, ugyanezen cikk 4/c pontja rendelkezik a három falu Csehszlovákiának való átadásáról. A békeegyezmény végül is nem oldotta meg az elcsatolt területeken élő magyarság helyzetét. Nem biztosította a jogaikat, mivel azt a konferencia résztvevői az illető államok belügyének tekintették. Indokként azt hozták fel, hogy a Magyarországgal szomszédos államok mindegyike demokratikus jogállam, továbbá tagja az ENSZ-nek, amely alapszabályában ott szerepel a kisebbségvédelem. Érdekes álláspont annak tudatában, hogy Clementis csehszlovák külügyminiszter-helyettes éppen a konferencián jelentette ki, hogy országa nem kívánja betartani az ENSZ alapszabályát.

A konferencián szembeütő volt a nyugati hatalmak hűvös és álszent magatartása a magyar kérdésekben. Az USA felvetette a kárpótlás mérséklését, ugyanakkor visszatartotta a megszállási övezetében található magyar javakat. Ez utóbbi értéke messze meghaladta a kárpótlását. Nagy-Britannia pedig önös gazdasági érdekből ragaszkodott az ENSZ-államok Magyarországon elpusztult javainak 100%-os kártérítéséhez. Ennek jogossága erősen megkérdőjelezhető, ha számításba vesszük, hogy a pusztulásukat nagy részben éppen az angolszász szövetségi légierő bombázása okozta.

A békeegyezmény aláírása

A békekonferencia nem oldott meg minden feladatot, számos kérdés még nyitva maradt. Ezeket a Külügyminiszterek Tanácsának New York-i értekezletén (1946. X. 3–XII. 12.) próbálták lezárni, több-kevesebb sikerrel. Itt az ENSZ-tagállamok

³⁰ Borhi László: *A vasfüggöny mögött.* 9. p.

³¹ Gergely Jenő- Izsák Lajos: *A huszadik század története.* 273. p.

³² Balogh Sándor: *A népi demokratikus Magyarország külpolitikája 1945-1947.* 249. p.

³³ Dr. Horváth Csaba: *Magyarország 1944-től napjainkig.* 43. p.

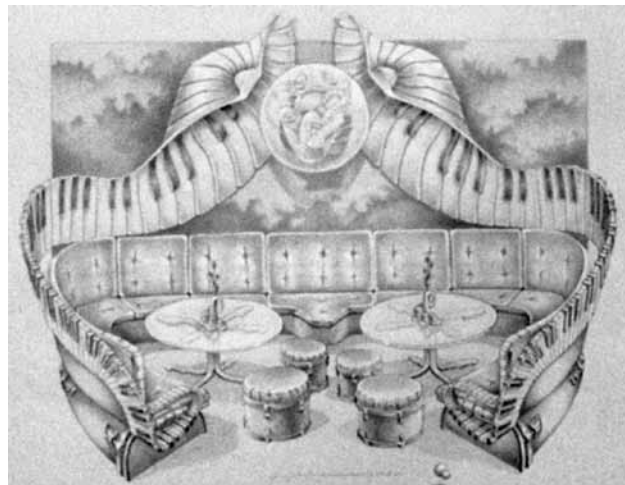
felé irányuló kárpótlás mértékét 66,5%-ra szállították le. A békeegyezmények szövegének formába öntése és végleges megfogalmazása a külügyminiszter-helyettesek 1946. januári londoni ülésére hárult. A végleges szöveget január derekán küldték el Magyarországra.³⁴

A Minisztertanács három ülésen, 10-én, 17-én és 24-én tárgyalta a békeszerződés szövegét. Majd február 5-én a Nemzetgyűlés vita nélkül megszavazta a Nagy Ferenc kabinetnek az aláírás jogát. Másnap Gyöngyösi János külügyminiszter, Sebestyén Pál külügyi államtitkár és Pődör László kabinetfőnök elutazott Párizsba, ahol csatlakozott hozzájuk Kertész István és a követség alkalmazottai. Február 10-én a Luxemburg palota Clemenceau termében (micsoda cinikusság), XV. Lajos egykori íróasztalán fekvő okmányt a 21 győztes és az öt vesztes állam képviselője látta el a kézjegyével. Az ausztrál és a belarusz kezdte, Gyöngyösi maradt utoljára. A jelenlévő Illyés Gyula drámai képet fest a Magyarországot fájoan érintő kézmozdulatról: „A kéz feszülten, a megfeszültség nyugalmával róttá a betűket. Az utolsónál, az s-nél, hirtelen megrándult, s széles kanyarodást tett. Befejeződött.”

Magyarországon ezúttal elmaradt a visszhang, nem volt harangzúgás, nemzeti gyász, szentmisék. A nemzetgyűlés 1946. július 16-i ülésén fogadta el a békeszerződést, ami a XVIII. tc. elnevezést kapta.³⁵

Olvasmányjegyzék

- Dr. Horváth Csaba: *Magyarország 1944-től napjainkig*. Prezident Betéti Társaság. 3. átdolgozott kiadás. Pécs, 1992.
- Gergely Jenő-Izsák Lajos: *A huszadik század története*. Magyar Századok. Pannonica Kiadó. Budapest, 2000.
- Békés Csaba: *Európából Európába. Magyarország konfliktusok keresztjében, 1945-1990*. Gondolat Kiadó, Budapest, 2004.
- Romsics Ignác: *A párizsi békeszerződés*. I.: Rubicon. 2007. 1-2 tematikus szám.
- Balogh Sándor: *A népi demokratikus Magyarország külpolitikája 1945-1947. A fegyverszünetről a békeszerződésig*. Kossuth Könyvkiadó. Budapest, 1982.
- Kertész István: *Magyar békeillúziók 1945-1947. Oroszország és a Nyugat között*. Európa Könyvkiadó. Budapest, 1995.
- Romsics Ignác: *Az 1947-es párizsi békeszerződés*. Osiris Kiadó. Budapest, 2006
- Balogh Sándor: *Magyarország külpolitikája 1945-1950*. Második, bővített kiadás. Kossuth Könyvkiadó. Budapest, 1988.
- Balogh-Gergely-Izsák-Jakab-Pritz-Romsics: *Magyarország a XX. században*. Második kiadás. Kossuth Könyvkiadó. Budapest, 1986.
- Borhi László: *A vasfüggöny mögött. Magyarország nagyhatalmi erőterben 1945-1968*. Iter Kiadó és Kulturális Szolgáltató Iroda. Budapest, 2000.
- Fülöp Mihály: *A befejezetlen béke. A Külügyminiszterek Tanácsa és a magyar békeszerződés (1947)*. Héttorony Kiadó. Budapest

Rapszódia

³⁴ Balogh Sándor: *A népi demokratikus Magyarország külpolitikája 1945-1947*. 255. p.

³⁵ Romsics Ignác: *A párizsi békeszerződés*. In.: *Rubicon*, 2007. 1-2 tematikus szám